7 Οκτωβρίου 2025

Τζορτζ Τρελόαρ, ο σωτήρας των Ελλήνων προσφύγων – Στα βήματα του Αυστραλού ανθρωπιστή

/ Αφιερώματα / Γενικά Θέματα / Ειδήσεις και Ανακοινώσεις

Ένα βιβλίο με ανέκδοτες μέχρι πρότινος φωτογραφίες φωτίζει το πώς «ανέστησε» πάνω από 100.000 ανθρώπους

«Ο Τζορτζ Τρελόαρ δούλεψε σκληρά για να βοηθήσει στην αποκατάσταση των ρακένδυτων και ταλαιπωρημένων προσφύγων που ξεριζώθηκαν από τις πατρίδες τους. Διωγμένοι από τον Πόντο, την Ανατολική Θράκη και όλη τη Μικρασία, βρέθηκαν στη Δυτική Θράκη να διεκδικούν μια λωρίδα ουρανό» έχει γράψει ο δρ Παναγιώτης Διαμάντης γι’ αυτόν τον μεγάλο ανθρωπιστή.

Ο Αυστραλός συνταγματάρχης διατέλεσε επίτροπος της Κοινωνίας των Εθνών για τους πρόσφυγες από το 1922 έως 1924. Υπολογίζεται ότι έσωσε από την πείνα, τις αρρώστιες και τις κακουχίες πάνω από 100.000 ανθρώπους, βοηθώντας τους να ξαναχτίσουν τις ζωές τους.

Στην Ελλάδα, σημείο αναφοράς για αυτόν τον μεγάλο ανθρωπιστή είναι το Θρυλόριο, το προσφυγικό χωριό της Κομοτηνής που κατοικείται κατά ένα μεγάλο ποσοστό από Πόντιους και έχει το όνομά του, καθώς το το 1923 το έχτισε και το οργάνωσε.

Η προσπάθεια του Τζορτζ Τρελόαρ για τη στέγαση, την ενσωμάτωση και την ευημερία των προσφύγων αναδεικνύεται μέσα από εκατοντάδες –μέχρι πρότινος αδημοσίευτες– φωτογραφίες που τράβηξε ο ίδιος. Πλέον περιλαμβάνονται στο βιβλίο Από τη Γενοκτονία στην αναγέννηση: Οι φωτογραφίες του Τζορτζ Ντέβιν Τρελόαρ, το οποίο συνέγραψαν ο καθηγητής Ντέιβιντ Τρελόαρ και ο δρ Παναγιώτης Διαμάντης.

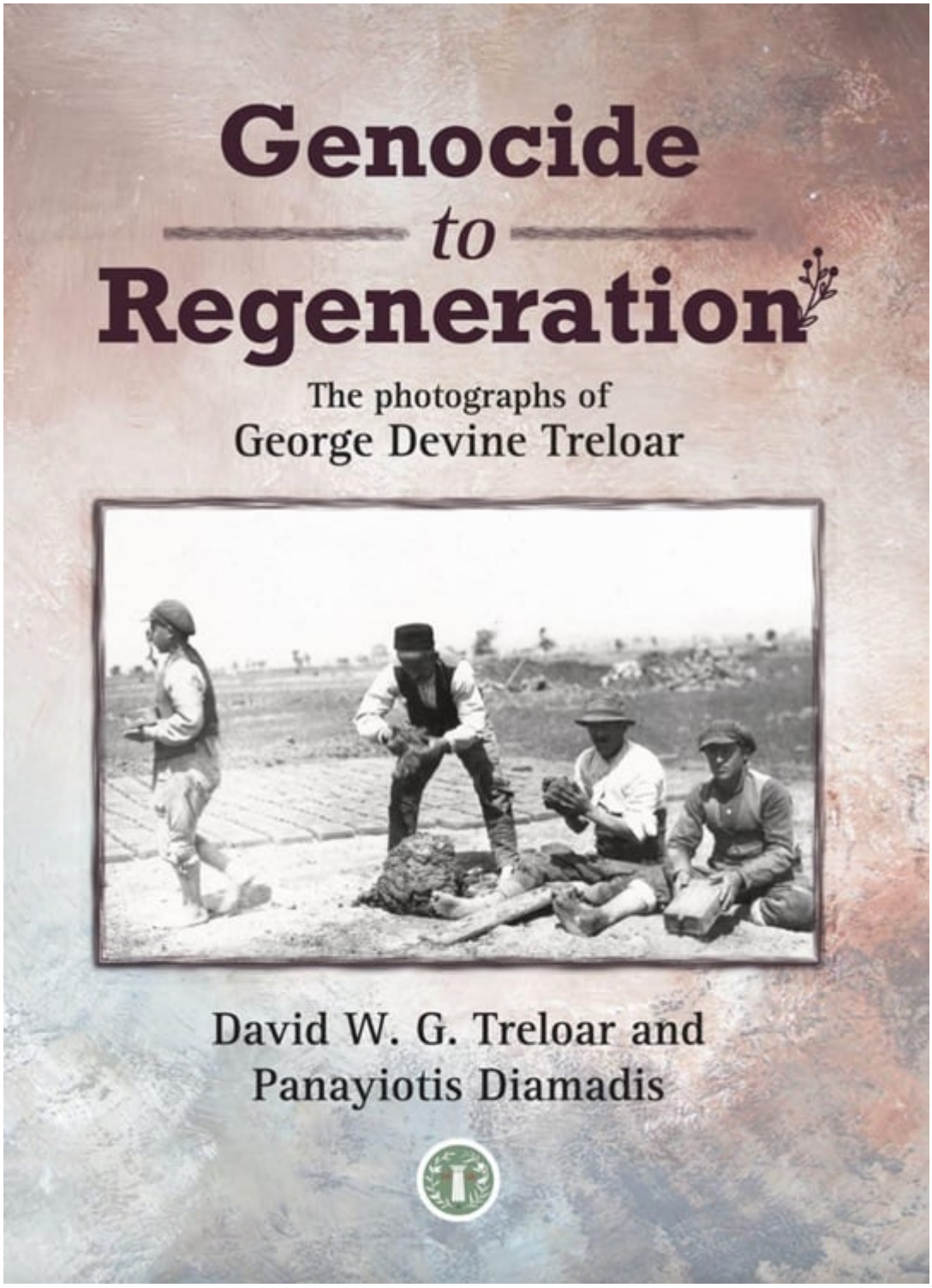

Το εξώφυλλο του βιβλίου (στην αγγλική έκδοση)

Για αυτό το έργο-παρακαταθήκη, το οποίο από τον Ιανουάριο του 2026 θα κυκλοφορεί και στα ελληνικά, τους τελευταίους μήνες διοργανώθηκαν παρουσιάσεις σε διάφορες πόλεις της Αυστραλίας.

Τελευταίος σταθμός ήταν το Περθ, στο Αρχιεπισκοπικό Κέντρο στο Dianella, με οικοδεσπότες την οργάνωση Unity in Philia που έχει αναλάβει την έκδοση και την

Ποντιακή Αδελφότητα Δυτικής Αυστραλίας, με την υποστήριξη της Ελληνικής Κοινότητας Δυτικής Αυστραλίας.

Μέσω βιντεοκλήσης παρούσα ήταν και η πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου Ποντίων «Η Κερασούντα και το Γαρς». «Τιμήσαμε [σ.σ. τους απογόνους του συνταγματάρχη Τρελόαρ] για την προσφορά του πατέρα τους τα δύσκολα εκείνα χρόνια για τον ελληνισμό και τους προγόνους μας, και πάνω από όλα τους είπαμε με κάθε τρόπο ότι τους θεωρούμε πλέον δικούς μας ανθρώπους, Θρυλοριώτες» είπε συγκινημένη η Χρύσα Μαυρίδου.

Το βιβλίο παρουσίασε η καθηγήτρια Διεθνούς Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αυστραλίας Μέλανι Ο' Μπράιεν, η οποία έδωσε συγχαρητήρια στους συγγραφείς, «για το μεγάλο επίτευγμα».

Ο 89χρονος καθηγητής Ντέιβιντ Τρελόαρ, γιος του συνταγματάρχη, είναι αυτός που παραχώρησε το υλικό της έκδοσης. Στη δική του ομιλία ανέλυσε το φιλανθρωπικό έργο του πατέρα του, εστιάζοντας στις φωτογραφίες που ο ίδιος τράβηξε και δείχνουν το πρώτο διάστημα της εγκατάστασης των προσφύγων.

Ο καθηγητής Ντέιβιντ Τρελόαρ συνομιλεί με το κοινό (φωτ.: Facebook / Pontian Brotherhood Of Saint George, Western Australia)

Από τη μεριά του ο δρ Παναγιώτης Διαμάντης «περπάτησε» τα βήματα του Τζορτζ Τρελόαρ σε περιοχές της Θράκης, της Μακεδονίας και της Αθήνας, εξηγώντας

πώς ταυτοποιήθηκαν οι τοποθεσίες των φωτογραφιών. Δυστυχώς δεν διασώζεται το προσωπικό ημερολόγιο του συνταγματάρχη από εκείνη την περίοδο – γνωρίζουμε ωστόσο ότι ήταν πάρα πολύ λεπτομερής στις καταγραφές του.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι απόγονοί του ήταν αρκετά διστακτικοί στο να παραχωρήσουν τα αρνητικά των φωτογραφιών, καθώς ήταν μέρος του προσωπικού του αρχείου και δεν είχε σκοπό να τις δημοσιοποιήσει – μάλιστα, στην πατρίδα του την Αυστραλία ο ίδιος ουδέποτε ανέδειξε τη δράση του.

«Να μην έχουν ανάγκη τις δωρεές»
Ως επίτροπος της Κοινωνίας των Εθνών για τους πρόσφυγες, ο Τζορτζ Τρελόαρ έπρεπε να μεριμνήσει για ανθρώπους που έφτασαν στην νέα τους πατρίδα πρακτικά χωρίς τίποτα, να τους βρει στέγη και να τους βοηθήσει να ξαναστήσουν τη ζωή τους, ώστε να μην χρειάζονται τις δωρεές από την Αυστραλία, την Αμερική και την Αγγλία για να επιβιώσουν.

Ένα από τα πρώτα πετρόχτιστα σπίτια του Θρυλόριου, σε φωτογραφία του Τζορτζ Τρελόαρ (πηγή: Γενικά Αρχεία Κράτους / Αρχεία Ν. Ροδόπης)

Πρώτη του έγνοια ήταν η στέγαση και αμέσως μετά η υγεία των προσφύγων, φροντίζοντας για την καθαριότητα και την ιατρική περίθαλψη. Ακολούθως έπρεπε να λυθεί το θέμα της οικονομικής και επαγγελματικής αποκατάστασής τους.

Με βάση τις αναφορές του Τζορτζ Τρελόαρ στη Γενεύη, στην έδρα της Κοινωνίας

των Εθνών, από τον Απρίλιο του 1923 είχε καταστρώσει σχέδιο για το πώς θα προχωρούσε. Έστελνε τους αγρότες στην ύπαιθρο και τους τεχνίτες στις πόλεις – προσπάθησε να κρατήσει μαζί τους κατοίκους των ίδιων χωριών στη νέα πατρίδα.

Σε ό,τι αφορά το πώς οργάνωσε την προσπάθεια, υπάρχει μια χαρακτηριστική φωτογραφία: εκεί όπου σήμερα στεγάζεται η Λέσχη Κομοτηναίων ήταν το γραφείο εργασίας του συνταγματάρχη όπου προσέρχονταν οι άντρες πρόσφυγες για να δηλώσουν το το επάγγελμά τους. Οι δε γυναίκες πήγαιναν στις γειτονιές γύρω από τον σημερινό σιδηροδρομικό σταθμό, όπου έστησε μια ταπητουργία με μαλλί από την Αυστραλία.

pontosnews.gr